

1. «Реставрація і реконструкція парку «Стара Стрільниця», т.2, кн.5, шифр 88-210, Львів, 1988р.)
2. Положення про Регіональний ландшафтний парк «Знесіння», Львів-1995р. Затверджене начальником державного управління екологічної безпеки по Львівській області *М.В. Гук*. Львів - 1995
3. <https://tvoemisto.tv>

ВОЛОНТЕРСЬКІ ПРОЕКТИ – ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НОВИХ ФОРМАТІВ ВОЛОНТЕРСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

**Тарас Завадовський, Дмитро Каднічанський,
Христина Ардан, Олена Халілова**

*Львівський національний університет імені Івана Франка
Львів, Україна*

Національний волонтерський рух є унікальним явищем з огляду на його важливу роль у формуванні сучасного туристичного іміджу України. Волонтерські ініціативи, які знаходять своє практичне втілення у багатьох аспектах волонтерства: відбудова об'єктів на деокупованих територіях, збереження та порятунк історико-культурних пам'яток, допомога туристам у горах, волонтерство в музеях тощо сприяють появі нових форм волонтерського туризму, що робить його більш затребуваним та масштабним. Волонтерські проекти є навід'ємним атрибутом творення ініціатив у сучасній туристичній діяльності.

Важливими напрямками волонтерського туризму виступають проекти, які спрямовані на відбудову та консервацію інфраструктури, що зазнала руйнівного впливу внаслідок війни. Серед таких ініціатив – проект «Район #1». До початку повномасштабного вторгнення основою діяльності проекту був розвиток вулиці Рейтарської та організація фестивалів Block Party. Після деокупації Київської області організаторами проекту було прийнято рішення про розширення своєї діяльності у всеукраїнському масштабі. Таким чином, волонтери фонду спільно з командою та партнерами-архітекторами здійснюють поїздки на об'єкти, що зазнали руйнації, здійснюються з метою оцінки збитків, прибирання, герметизації та праці над варіантами відновлення

багатоповерхових та приватних будинків, а також дитячих садочків, шкіл та поштових відділень.

Організація Repair Together, відома завдяки проведенню рейв толоч у період з липня по жовтень гуртує волонтерів для участі у літньому культурному таборі із реконструкції житла для жителів Іванківської громади, Чернігівської області. У планах організації – побудова 20 будинків для постраждалих родин. Цікаво, що для зведення будинків використовуються матеріали, що були зібрані у процесі прибирання зруйнованого житла. Програма також передбачає проведення майстер-класів з електронної музики, гончарства, живопису, музичні концерти, екскурсії та покази фільмів для учасників проекту.

Волонтерська ініціатива «Сміливі відновлювати» спрямована на підтримку людей, будинки, яких було пошкоджено під час російського вторгнення. Волонтери у вихідні та будні відвідують Ірпінь, Гостомель, Бучу та села неподалік них, також Харківську та Херсонську області. Під час проведення толоч допомагають відновлювати пошкоджені будинки та соціальні установи. Одночасово організація займається ремонтом велосипедів з Європи, які згодом передають для потреб громад. Серед інших волонтерських проектів, які працюють над відновленням майна на деокупованих територіях України варто виділити Б59, «Добробрат» та толочки від київської кав'ярні «Каштан» [1].

Важливим аспектом волонтерського туризму в Україні є діяльність БУР таборів. Суть їх роботи полягає у втіленні двох напрямів – власне волонтерського та культурно-освітнього. Відповідно, беручи участь у таборах БУР волонтери першу половину дня присвячують праці на об'єктах, де виконують ряд будівельних робіт, у вільний час значна увага приділена новим знайомствам у таборі, вивченню місцевості, участі в екскурсіях, мандрівках, сплавах та лекціям.

У БУР таборах діють вікові обмеження (вік учасників повинен бути 18+). Як правило табори формуються від одного до п'яти заїздів тривалістю 7-10 днів. Також є можливість відвідувати локальні активності для охочих такі як БУРчики та БУР-толочки [4].

Під час війни профілем діяльності БУР таборів є два види волонтерської діяльності на територіях, де відсутня фаза активних бойових дій: відновлення важливих споруд на деокупованих

територіях; облаштування необхідних просторів для повноцінної життєдіяльності для людей, які втратили свої домівки внаслідок війни. Загалом робота проекту є досить інтенсивною і волонтери мають лише кілька вільних годин протягом дня.

Збереження та ревіталізація унікальної історико-культурної спадщини України шляхом реалізації волонтерських ініціатив сприяє її популяризації та активності туристичного руху. У даному напрямку успішним кейсом є робота ГО «Малієвська спадщина» під керівництвом Анастасії Донець. Робота організації сфокусована на відновленні палацу Орловських у Малієвцях (Хмельницька область). Активісти сподіваються перетворити місце на історико-культурний заповідник, адже це унікальний об'єкт: 17 гектарів англійського парку, штучні озера, скельний монастир, водоспад, штучні водойми і красивий ландшафт.

Схожі громадські толоки для туристів-волонтерів також проводились у Куяві, Удріївцях, Чернокозинецькому замку (Хмельниччина). На кожній толоці учасників забезпечують харчуванням, також на постійній основі після завершення роботи творці проекту організують мистецькі заходи програма яких передбачає виступи співочих колективів та оркестру, різноманітні виставки. Наприклад у травні 2023 року у Маліївцях відбувся івент «Мистецький травень», у рамках якого було організовано виступ симфонічного оркестру, відбувалися пленери художників, флористів та проводилися екскурсії палацом [2].

Волонтерська діяльність в горах з акцентом на туризм має вагоме соціальне підґрунтя, адже її суть полягає у наданні допомоги мандрівникам у високогірних районах, які опинилися в небезпеці. Волонтери команди Волонтерські мандрівки оперативно надають підтримку туристам, допомагаючи піднятися або спуститися, діляться одягом, спорядженням та комплектуючими аптечки, також розвертають групи, які роблять надто ризиковані речі, тим самим, полегшуючи роботу державним рятувальникам.

Також гірські волонтери реагують на аварійні виклики та створюють технічні проекти та знаходять відповідні рішення, які при їх успішному втіленні роблять ефективнішою роботу служб порятунку. Дана діяльність є важливою у тому контексті, що в часі війни українські Карпати перетворилися на чи не єдине загальнодоступне місце активного відпочинку і протягом останніх років кількість

недосвідчених мандрівників стрімко зростає, серед них багато військових та їхніх родин, волонтерів та переселенців. При цьому велика кількість мандрівників в знак вдячності за надану їм допомогу активно підтримують збори для військових і під час роботи активістам Волонтерських мандрівок вдається залучати пристойні суми на допомогу українській армії, значну частину яких донатить власне туристична спільнота.

Наразі у команді Волонтерських мандрівок волонтерить 29 людей, які проходять кваліфіковані навчання з надання до медичної допомоги, порятунку в горах та взаємодії з екстреними службами, та інші тематичні курси, які будуть корисними, щоб рятувати життя.

Цікавим є той факт, що переселенцями з Авдіївки відкрито волонтерський пост, де було об'єднано громаду з волонтерів з ціллю їх навчання безпечним мандрівкам та формування необхідних знань та навиків щодо порятунку туристів.

Зимове маркування на гірських туристичних маршрутах, встановлення інформаційних стендів, які реалізуються командою Волонтерських мандрівок у співпраці з державними рятувальниками, дають змогу мінімізувати кількість аварійних випадків, а на рівні кожного туриста, хто відвідує Карпати збільшують шанси перебувати в безпеці під час сходження в гори [3].

Волонтерському туризму притаманні якості, що мають освітній компонент. Яскравим прикладом реалізації таких проектів є діяльність у Черемоському НПП (Чернівецька область, селище Путила). Захисники довкілля тут мають змогу проявити себе як амбасадори здорового способу життя, спільно з працівниками парку ходити в гори з метою досліджувати біорізноманіття та відстежувати зміни в стані довкілля.

Адміністрація Черемоського НПП підтримує ініціативи щодо відновлення зелених насаджень, відповідно заохочує відвідувачів долучатися до висадки дерев, кущів, та інших рослин на території Парку. На території Парку регулярними є толоки із залученням волонтерів до прибирання прирічкових територій та території Парку та боротьба щодо подолання сільватизації.

Волонтерство в музеях варто розглядати як ще одну перспективну форму волонтерського туристичного руху. Наприклад музей Ханенків у місті Києві заохочує волонтерів до роботи протягом літнього періоду. Проект передбачає – залучення волонтерів до роботи

під час проведення екскурсій та заходів у дворику музею; організації простору для гостей перед відкриттям; робота у напрямку розширення комунікацій з відвідувачами музею. Натомість за умов успішної співпраці волонтери отримують лист із позитивними рекомендаціями, можливість безкоштовно відвідувати усі заходи, які організовує музей та менторство команди Музею Ханенків [6].

Беручи до уваги зростання ролі волонтерських проєктів у туристичній сфері та збільшення їх кількості у різних напрямках туризму можна стверджувати, що зазначені формати волонтерства сприяють формуванню нових цінностей серед туристичної спільноти, а потреба людей долучатися до ініціатив, спрямованих на добрі справи перетворюється на одну з базових у сучасному туризмі.

Список використаних джерел

1. Хочу допомагати не тільки донеютом. 7 ініціатив, де можна «волонтерити руками». Ірина Виговська 01. 08. 2023. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/city-guide/341813-hochu-dopomagati-ne-tilki-doneytom-7-idey-de-mozhna-volonteriti-rukami> (дата звернення 14. 09. 2024)
2. Врятувати палаци: у Хмельницькому започаткували волонтерський туризм. Іонашку Ліліана. 14. 05. 2021. URL: <https://shpalta.media/2021/05/14/vryatuvati-palaci-u-xmelnickomu-zapochatkuvali-volonterskij-turizm/> (дата звернення 14. 09. 2024)
3. Навіщо волонтерити в горах? 24. 01. 2024. URL: <https://4sport.ua/articles?id=36335> (дата звернення 14. 09. 2024)
4. ЩО ТАКЕ БУР ТАБІР? URL: <https://www.bur.org.ua/shho-take-bur-tabir/> (дата звернення 15. 09. 2024)
5. Волонтерам. Черемоський національний парк. URL: <https://cheremoskyi-park.in.ua/doluchaysia/volonteram/> (дата звернення 15. 09. 2024)
6. МУЗЕЙ ХАНЕНКІВ У КИЄВІ ШУКАЄ ВОЛОНТЕРІВ ТА ВОЛОНТЕРОК НА ЛІТО. 14. 06. 2024 URL: https://tvoemisto.tv/news/muzey_hanenliv_shukaie_volonteriv_ta_volonterok_na_lito_150329.html (дата звернення 15. 09. 2024)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА**

**Кафедра туризму географічного факультету
Кафедра європейських та регіональних студій факультету
міжнародних відносин**

**ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Кафедра туризму факультету туризму та міжнародних комунікацій
UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI W KRAKOWIE
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Wydziału Geografii i Geologii
AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH WINCENTEGO POLA W
LUBLINIE**

**WYŻSZA SZKOŁA TURYSTYKI I EKOLOGII W SUCHIEJ
BEZKIDZKIEJ**

ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФОНД

**ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

Матеріали
XVIII міжнародної наукової конференції

Львів
11-12 жовтня 2024 р.

Львів – 2024

УДК 338.48(4)

Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали XVIII Міжнародної наукової конференції. – Львів, 2024. – 346 с.

Матеріали наукової конференції охоплюють особливості реалізації державної політики в галузі туризму, розробки туристичного продукту, економічного забезпечення туризму, просторового поширення туристичних ресурсів, специфіки підготовки фахівців для туристичної галузі, розвиток спеціалізованих видів туризму, історію туризму.

Авторами збірника є провідні вчені та молоді науковці України, Польщі, Литви, Німеччини, Болгарії.

Редакційна колегія:

Мальська М.П., д-р екон. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Антонюк Н.В., д-р істор. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка.

Stefanek H.: doctor, Prezydent i kanclerz uczelni Wyższej Szkoły Społeczno-Przyrodniczej im. W. Pola w Lublinie.

Шульц С.Л., д-р екон. наук, професор, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.Долішнього» НАНУ.

Мальський М. З., д. екон. н., професор, декан факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка.

Біланюк В.І., к. геогр. н., доцент, декан географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка.

канд. геогр. н.: Каднічанський Д.А., Романів П.В., Безручко Л. С., Манько А. М.

канд. екон. н.: Мандюк Н.Л., Грицишин А. Т.

Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 9 від 23.09.2024 р.)

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2024

© Автори статей, 2024

<i>Грицишин Анна, Попович Тарас</i> КОРЕЛЯЦІЯ ДОСТУПНОГО ТА СТАЛОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ	60
<i>Жук Юрій, Лемега Надія</i> ПРОМОЦІЯ ЛОКАЛЬНИХ ВИН ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕНОІНДУСТРІЇ У СВІТІ	65
<i>Завадович Олександр, Терлецька Ганна</i> ВПЛИВ ПОТРЕБ І НАСТРОЇВ ГРОМАДИ НА СТАН ТА ОХОРОННИЙ РЕЖИМ ЦІННИХ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДИ, ІСТОРІЇ, КУЛЬТУРИ	70
<i>Завадовський Тарас, Каднічанський Дмитро, Ардан Христина, Халілова Олена</i> ВОЛОНТЕРСЬКІ ПРОЕКТИ – ВАЖЛИВА ПЕРЕДУМОВА ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ НОВИХ ФОРМАТІВ ВОЛОНТЕРСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	75
<i>Зінько Юрій, Мальська Марта, Кагало Олександр, Завадович Олександр</i> РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СТАЛОГО РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЕКОМЕРЕЖІ ЛЬВІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	80
<i>Іванов Євген, Біланюк Володимир</i> ПАМ'ЯТКИ ГІРНИЦТВА У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЯК ОБ'ЄКТИ ГЕОТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	85
<i>Іванов Євген</i> ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ОПИС ПРИКОРДОННОЇ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ВІТКИ У ЛЬВІВСЬКІЙ І ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ	89
<i>Каднічанський Дмитро, Крат Валерія</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	93
<i>Каднічанський Дмитро, Петрук Василь, Ярмолович В'ячеслав</i> ФОРТИФІКАЦІЇ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЗАМКОВОГО ТУРИЗМУ	96
<i>Калько Андрій, Коротун Сергій, Лихач Анастасія</i> ДО ФОРМУВАННЯ МІЛІТАРНОГО ТУРИЗМУ МІСТА ЗВ'ЯГЕЛЬ	101
<i>Кізима Вікторія</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІДДІЛУ МАРКЕТИНГУ У ДІЯЛЬНОСТІ МЕРЕЖІ ТУРИСТИЧНИХ АГЕНЦІЙ	105

Наукове видання

Збірник наукових праць

**ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали
XVIII міжнародної наукової конференції**

Комп'ютерна верстка Д. Каднічанський

Відповідальні за випуск
Д. Каднічанський, Ю. Зінько,
А. Грицишин

Підп. до друку 10.10.2024 р. Формат 60×84/16
Папір офсетний. Друк на різогр.
Умовн. друк. арк. 14,2.
Тираж 100 прим.